

BEGROTING 2021-2024

“Gerichte keuzes, gezonde toekomst”

‘Tafeltjesavond’ / beeldvorming 12 oktober 2020 (algemene deel: Manus Twisk)

AGENDA

- Context van de Begroting 2021-2024
- Financiële uitdagingen autonoom en per domein
- Uitgangspunten voor een sluiten begroting
- Financiële maatregelen algemeen en per domein
- Recapitulatie
- Verloop en stand algemene reserve
- Paragrafen:
 - Lokale heffingen
 - Weerstandsvermogen en risicobeheersing
 - Onderhoud kapitaalgoederen
 - Financiering
 - Bedrijfsvoering
 - Grondbeleid
 - Interbestuurlijk toezicht

CONTEXT VAN DE BEGROTING 2021-2024

- Impact van de coronacrisis op Lansingerland
- Geen Kaderbrief, toch een begroting
- Toekomstperspectieven Lansingerland: het punt op de horizon
- Autonome ontwikkelingen
- Financiële uitdagingen in het sociaal domein: Jeugdzorg en WMO
- Uitgangspunten onveranderd: een sluitende begroting in 2021 en Eneco-gelden onaangetast
- Gerichte keuzes op basis van integrale afweging om te komen tot een sluitende begroting 2021
- Inzet algemene reserve ter dekking meerjarig begrotingssaldo 2022-2024

FINANCIËLE UITDAGINGEN PER DOMEIN

Onderstaand overzicht schetst de financiële uitdaging waar de gemeente Lansingerland de komende jaren voor staat, gesplitst naar autonome ontwikkelingen en algemene mutaties en de uitdagingen per domein:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2021 incidenteel	2021	2022	2023	2024
Begroting voor 'autonome ontwikkelingen' en 'algemene mutaties'		-631	-2.599	-2.354	-2.024
Totaal 'autonome ontwikkelingen' en 'algemene mutaties'		-663	-505	256	991
<i>Begroting na 'autonome ontwikkelingen' en 'algemene mutaties'</i>	<i>0</i>	<i>-1.294</i>	<i>-3.104</i>	<i>-2.098</i>	<i>-1.033</i>
Mutaties domein Samenleving	-50	-2.517	-3.491	-5.021	-7.178
Mutaties domein Ruimte en Economie	-1.610	-784	-554	-681	-807
Mutaties domein Bedrijfsvoering	-417	-439	-395	-270	-276
<i>Saldo begroting na mutaties in domeinen</i>	<i>-2.077</i>	<i>-5.034</i>	<i>-7.544</i>	<i>-8.070</i>	<i>-9.294</i>
<i>Incidentele dekking uit algemene reserve</i>	<i>2.077</i>	<i>260</i>	<i>124</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Saldo begroting structureel voor mogelijke maatregelen	0	-4.774	-7.420	-8.070	-9.294

AUTONOME ONTWIKKELINGEN EN ALGEMENE MUTATIES

a) Autonome ontwikkelingen (baten):

- gemeentefonds (zie raadsbrief 15 juli 2020)
- meer kostentoerekening aan rioolheffing en grondexploitaties

b) Algemene mutaties (lasten):

- indexatie verbonden partijen
- indexatie (1,6%) inflatie gerelateerde lasten
- personeelsbegroting (toekomstbestendige organisatie)
- Meerjaren Investerings Plan (MIP)
- financieringsfunctie (renteresultaat)

c) Wegvallende dividenden Eneco en Stedin

- dekking uit reserve Herziening Financiering structuur (€ 10,3 mln) + Bestuursopdracht

DOMEIN SAMENLEVING

- Jeugd- en leerlingenvervoer
- Participatie BUIG (75% dekking door Rijk)
- Wet Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Accommodatieplan
- Veiligheid/ondermijning (exploitatie)
- GR Jeugdhulp Rijnmond en Jeugd
 - dekking uit reserve Sociaal domein + Bestuursopdracht

DOMEINEN RUIMTE EN ECONOMIE EN BEDRIJFSVOERING

- Bewaakte fietsenstalling
- Verduurzaming Integraal Beheerplan (IBP)
- Kosten Verkiezingen
- Bijdragen uitvoering lokale lasten (SVHW)
- Licentiekosten

INCIDENTELE MUTATIES EN DEKKING

In onderstaand overzicht staan de incidentele mutaties in 2021 en 2022 en de dekking daarvan uit de algemene reserve:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2021 inc.	2021	2022	Toelichting
Inkomensondersteuning (Rotterdampas en overige voorzieningen)	-50	0	0	Enkel nog claim voor 50.000 incidenteel in 2021, gedekt vanuit de algemene reserve. Overige dekking uit budget
Studie ZORO	-50			Nieuwe mutatie, dekking uit de algemene reserve
Vervolgonderzoeken Mobiliteitsvisie	-50			Nieuwe mutatie, dekking uit de algemene reserve
Inzet kleinschalig pendelvervoer	-60			Nieuwe mutatie, pilot eerst, dekking uit de algemene reserve
Verhoging deelnemersbijdrage Recreatieschap Rotterdam	-1.450			Incidentele last in 2021, dekking uit algemene reserve. Vanaf 2022 blijft de bijdrage ongewijzigd.
Visie op huisvesting		-100		Dit zijn onderzoekskosten voor het opstellen van de visie, dekking uit de algemene reserve
Burgerparticipatie en helder communiceren	-45			Bedrag 2021 incidenteel ingevoerd en gedekt uit de algemene reserve
Recruitment: onderzoek en optuigen		-60	-60	Dekking uit de algemene reserve
LSL academie: onderzoek		-100		Dekking uit de algemene reserve
Implementatie E-HRM	-347		-64	Om processen te digitaliseren is een E-HRM pakket nodig. Bedrag in 2021 incidenteel dekken uit de algemene reserve
Projectleider veranderopgave dienstverlening	-25			De opdracht is niet verlengd. Dekking in 2021 uit de algemene reserve.
Dekking uit algemene reserve	2.077	260	124	
Saldo incidentele mutaties	0	0	0	

FINANCIËLE MAATREGELEN

UITGANGSPUNTEN VOOR EEN SLUITENDE BEGROTING

Bij de integrale afweging voor een sluitende begroting in 2021 hanteert het college de volgende uitgangspunten:

- 1) ambities uit het coalitieakkoord en collegeprogramma realiseren
- 2) gerichte keuzes maken die passen bij de omvang van de financiële uitdaging
- 3) verantwoordelijkheid nemen voor de situatie in het sociaal domein
- 4) kwaliteit van de buitenruimte op peil houden, nu het belang daarvan alleen maar toeneemt
- 5) voorzieningen in stand houden en daarmee desinvesteringen voorkomen
- 6) investeringen doorzetten in het licht van de ontwikkelingen rondom het toekomstperspectief
- 7) belastingen onder het landelijke gemiddelde houden

N.B. Opbrengst verkoop Eneco niet aangetast

ALGEMEEN

In onderstaand overzicht staan de algemene besparingsmaatregelen:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024
Bezuiniging door geen 1,6% inflatiecorrectie toe te passen	484	472	461	461
LSL initiatief	45	45	45	45
Op huidige niveau bestendigen van de participatiebanen	150	150	150	150
Totaal overige maatregelen	679	667	656	656

DOMEIN SAMENLEVING

In onderstaand overzicht staan de besparingsmaatregelen van domein Samenleving:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024
Mantelzorg compliment	90	90	90	90
ZEIL fonds	40	40	40	40
Downsizen beleidsaccenten	200	250	250	250
CJG naar andere locatie	0	100	100	100
Re-integratie	200	200	200	200
Wijknetwerken onderwijsvisie	60	0	0	0
Onderwijsvisie: Innovatiebudget	50	50	50	50
Verbeteren verdien capaciteit sportaccommodaties	50	50	50	50
Kunstzinnige vorming	30	30	30	30
Veiligheid Wijkgericht werken	25	25	25	25
Combifunctionarissen	0	30	30	30
Efficiency processen	10	10	10	10
Begeleiding Light inkrimpen	200	300	300	300
Totaal Samenleving	955	1.175	1.175	1.175

DOMEIN RUIMTE EN ECONOMIE

In onderstaand overzicht staan de besparingsmaatregelen van domein Ruimte en Economie:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024
Mutaties vastgoed voordelig	35	51	43	71
Gedeeltelijke vrijval stelpost Areaaluitbreiding	295	305	120	120
Laten vervallen Verduurzaming IBP - Exploitatie en kapitaallasten	200	426	553	679
Nota activabeleid	700	700	700	700
Duurzaamheid	100	100	100	100
HRT	10	10	10	10
Vervallen van functie Economie	0	0	90	90
Kosten zwerfafval dekken via afvalstoffenheffing	80	80	80	80
Efficiënter beheer en onderhoud door parkmanagementorganisaties	30	30	30	30
Minder parkeer/verkeerstellingen	25	25	25	25
Effect efficiency werkgroep Ruimte en Economie	30	30	30	30
Totaal Ruimte en Economie	1.505	1.757	1.781	1.935

OZB EN OVERIGE BELASTINGEN

In onderstaand overzicht staan de maatregelen OZB en overige belastingen:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024
OZB/Verhoging inkomsten niet-woningen door areaal uitbreiding	600	600	600	600
OZB/Stabiliseren OZB-tarief woningen zonder verdere verlaging	400	800	800	800
OZB/Geen inflatie-compensatie tarief op alle belastingen	250	250	250	250
OZB/Verhogen OZB-tarieven niet-woningen richting landelijk gemiddelde	400	750	1.050	1.050
Totaal OZB en overige belastingen	1.650	2.400	2.700	2.700

RECAPITULATIE

In onderstaand overzicht zijn de financiële uitdagingen en de maatregelen die in de Begroting 2021-2024 zijn genomen samengevat:

<i>Bedragen x 1.000</i>	2021 inc.	2021	2022	2023	2024
Begroting na 'autonome ontwikkelingen' en 'algemene mutaties'	0	-1.294	-3.104	-2.098	-1.033
Totaal generaal mutaties domein Samenleving	-50	-2.517	-3.491	-5.021	-7.178
Totaal generaal mutaties domein Ruimte en Economie	-1.610	-784	-554	-681	-807
Totaal generaal mutaties domein Bedrijfsvoering	-417	-439	-395	-270	-276
<i>Saldo begroting na mutaties</i>	<i>-2.077</i>	<i>-5.034</i>	<i>-7.544</i>	<i>-8.070</i>	<i>-9.294</i>
Incidentele dekking uit algemene reserve	2.077	260	124	0	0
<i>Saldo begroting structureel voor mogelijke maatregelen</i>	<i>0</i>	<i>-4.774</i>	<i>-7.420</i>	<i>-8.070</i>	<i>-9.294</i>
<u>Maatregelen</u>					
Totaal Algemeen		679	667	656	656
Totaal Samenleving		955	1.175	1.175	1.175
Totaal Ruimte en Economie		1.505	1.757	1.781	1.935
Totaal OZB en overige belastinge		1.650	2.400	2.700	2.700
<i>Totaal aan maatregelen</i>	<i>0</i>	<i>4.789</i>	<i>5.999</i>	<i>6.312</i>	<i>6.466</i>
<i>Saldo begroting na besparingsmaatregelen</i>	<i>0</i>	<i>15</i>	<i>-1.419</i>	<i>-1.755</i>	<i>-2.827</i>
Verrekening meerjarig begrotingssaldo met de algemene reserve		-15	1.419	1.755	2.827
<i>Saldo begroting na verrekening met de algemene reserve</i>		<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

VERLOOP EN STAND ALGEMENE RESERVE

In onderstaand overzicht staat het meerjarige verloop en de stand van de algemene reserve:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2020	2021	2022	2023	2024
Stand per 1 januari	106.895	68.205	59.360	57.052	54.609
Toevoegingen	525	12	75	59	355
Onttrekkingen	39.215	8.857	2.383	2.502	2.886
Stand per 31 december	68.205	59.360	57.052	54.609	52.078

In de Begroting 2021-2024 wordt met de algemene reserve verrekend (verwerkt in bovenstaand overzicht):

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024	
Incidentele onttrekkingen uit de algemene reserve	2.337	124			
Verrekening meerjarig saldo met de algemene reserve	-15	1.419	1.755	2.827	Totaal
Totaal onttrekking uit de algemene reserve	2.322	1.543	1.755	2.827	8.447

A horizontal pink bar with a diagonal cut on the right side, spanning across the middle of the slide.

PARAGRAFEN

LOKALE HEFFINGEN (1)

Waargenomen ontwikkelingen gerelateerd aan *OZB woningen*:

- Gemiddelde WOZ-waarde ruim boven het landelijk gemiddelde
- Gemiddelde WOZ-waarde in Lansingerland stijgt sneller dan het landelijk gemiddelde
- Toenemende korting op de Algemene Uitkering door bovengemiddelde stijging (herverdeling vanuit Rijk)
- Tarieven OZB-woningen in de periode 2018-2020 gedaald van 11,8% **boven** het landelijk gemiddelde naar 9,0% **onder** het landelijk gemiddelde

LOKALE HEFFINGEN (2)

Ontwikkelingen in de *lokale lasten voor woningen*:

- Stabilisatie van het OZB-tarief woningen zonder verdere verlaging
- Het OZB-tarief wordt wel gecorrigeerd voor de (verwachte) gemiddelde waardestijging, als te doen gebruikelijk
- CPI correctie 1,6% op alle belastingen (OZB en hondenbelasting)
- Afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn gesloten systemen en 100% kostendekkend (incl. kostenstijging/inflatie)
- Totale woonlasten blijven net als de WOZ-waarde boven het Nederlands gemiddelde
- In de regio zijn de totale woonlasten ten opzichte van de WOZ-waarden voor Lansingerland als laag te kwalificeren

LOKALE HEFFINGEN (3)

Waargenomen ontwikkelingen gerelateerd aan *OZB niet-woningen*:

- Waardeveranderingen in de WOZ-waarden voor niet-woningen zijn lastiger vergelijkbaar door verscheidenheid aan typen vastgoed
- Forse groei grondslag OZB niet-woningen door nieuwbouw (vergroting van de taart)
- Tarieven OZB niet-woningen in de periode 2018-2020 gedaald van 6,9% **onder** het landelijk gemiddelde naar 16,9% **onder** het landelijk gemiddelde.

LOKALE HEFFINGEN (4)

Ontwikkelingen in de *lokale lasten voor niet-woningen*:

- Stapsgewijze verhoging OZB-tarief niet-woningen in de richting van het landelijk gemiddelde
- CPI correctie 1,6%
- Verwachte stijging OZB-aanslag van € 16,17 in 2021 voor een niet-woning met een WOZ-waarde van € 250.000,-
- Verwachte stijging OZB-aanslag van € 335,- in 2021 voor een niet-woning met een WOZ-waarde van € 5.000.000,-

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

- Paragraaf in lijn met (geactualiseerde) nota Risicomanagement en weerstandsvermogen
- Risico's op structurele tegenvallers uitgebreider toegelicht; helpt u als Raad een beeld te vormen van de 'robuustheid' van de begroting
- Totale eigen vermogen gemeente (bestemmingsreserves + algemene reserve) is eind 2020 € 240 miljoen, waarvan de algemene reserve € 68,2 miljoen bedraagt
- Bestemmingsreserves zijn geen onderdeel van het weerstandsvermogen
- Weerstandsratio begroot 2021-2024:

Bedragen x € 1.000					
Stand per 31 december	2020	2021	2022	2023	2024
Algemene reserve	68.205	59.360	57.052	54.609	52.078
<i>Totale weerstandscapaciteit</i>	68.205	59.360	57.052	54.609	52.078
Benodigde weerstandscapaciteit	48.300	48.300	48.300	48.300	48.300
Ratio weerstandsvermogen	1,4	1,2	1,2	1,1	1,1

- Ratio in 2023/2024 net onder de streefnorm van 1,2; maar wel binnen bandbreedte 1,0-1,4
- Eventuele 'winsten' grondexploitatie komende jaren zijn nog niet opgenomen

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

- Onderhoudskwaliteitsniveau minimaal op niveau B, centra en stationsgebieden op niveau A
- Beheer en onderhoud gebaseerd op de door gemeenteraad vastgestelde Beheerplannen:
 - a) Integraal Beheerplan (IBP)
 - b) Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)
 - c) Beheerplan Gebouwen en Meerjaren-Onderhoudsprogramma (MJOP)
- Onderhoud en vervanging vinden plaats op basis van planmatige inspecties
- Vastgoed verduurzamen daar waar het kan
- Nota Activabeleid is geactualiseerd

FINANCIERING

- Liquiditeitspositie fors toegenomen na verkoop aandelen Eneco voor €137,6 miljoen, in maart 2020 ontvangen
- Netto Schuld Quote is gedaald naar 37% en vanaf 2021 in de categorie “minst risicovol”
- Op basis van de huidige liquiditeitsprognoses is er geen additionele financiering benodigd
- Nadeel mislopen dividend Eneco en Stedin: € 2,7 miljoen in 2021 oplopend tot € 3,1 miljoen in 2024. Gecompenseerd door de reserve Financieringsstructurering van € 10,3 miljoen
- Bestuursopdracht: vanaf 2024 structurele oplossing voor de weggevallen dividenden

BEDRIJFSVOERING

- Algemeen: Kernwaarden zijn Duidelijk, Daadkracht en Dienstbaar
- P&O: inzetten op een toekomstbestendige organisatie
- Financiën: periodieke budgetreviews en in control-gesprekken
- Audit en AO/IC: betrouwbare cijfers en rechtmatig handelen
- ICT: datagestuurd werken en invulling geven aan IV-organisatie
- Juridische zaken: informatieveiligheid, privacy en bezwaarprocedures
- Dienstverlening: het nieuwe werken, toenemende digitalisering, goede informatievoorziening en -structuur
- Inkoop: voldoen aan rechtmatigheidseisen en optimale prijs-kwaliteitverhouding
- Communicatie: verbindt de organisatie met de samenleving
- Privacy en informatiebeveiliging: Baseline Informatiebeveiliging Overheid, TOP-werken, Privacy Impact Assessments (PIA's)

VERBONDEN PARTIJEN

- Privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft
- Nota verbonden partijen 2016-2020: geeft inzicht in wettelijk kader, afwegingskader over toe- of uittreden bij verbonden partijen, de (bestuurlijke) vertegenwoordiging en spelregels voor governance
 - de nota wordt eind 2020 geüpdatet
- De lijst van verbonden partijen wordt onderverdeeld in:
 - a) gemeenschappelijke regelingen
 - b) vennootschappen en coöperaties
 - c) stichtingen en verenigingen
 - d) overige verbonden partijen

GRONDBELEID

- Beeld gepresenteerd is conform Meerjaren Prognose Grondexploitatie (MPG 2020, vastgesteld juli 2020)
- Begroting is opgesteld zonder tussentijdse winst namens. Dit is conform beleidslijn afgelopen jaren
- Tussenstand en doorkijk van de grondexploitaties (t-MPG medio 2020) laat zien dat er beperkt afwijkingen zijn op de gepresenteerde resultaten uit het MPG 2020
- De effecten van Corona op de grondexploitaties zijn (vooralsnog) beperkt

INTERBESTUURLIJK TOEZICHT

- Wet Revitalisering en Generiek Toezicht (Wet RGT) vermindert verticaal toezicht van provincies op gemeenten
- Provinciaal toezicht: sober, proportioneel en risicogericht
- Bestuursovereenkomst tussen provincie en alle 65 Zuid-Hollandse gemeenten → gemeenten verschaffen jaarlijks informatie over de belangrijkste toezichtdomeinen:
 - a) financiën
 - b) ruimtelijke ordening
 - c) omgevingsrecht
 - d) monumentenzorg
 - e) archief- en informatiebeheer
 - f) huisvesting van verblijfsgerechtigden /vergunninghouders